

Aan de gemeenteraden in de Veiligheidsregio Utrecht

Datum 17 juli 2025	Uw kenmerk -	Contactpersoon L. van Aalst
Onderwerp Aanbieding financiële stukken VRU	Ons kenmerk 25.0001262	Afdeling Bestuurlijke zaken

Geachte raad,

Het algemeen bestuur van de Veiligheidsregio Utrecht (VRU) heeft op 7 juli 2025 unaniem de jaarstukken VRU 2024, de begroting VRU 2026 en de geactualiseerde begroting VRU 2025 vastgesteld. Conform de Gemeenschappelijke regeling VRU bieden wij u deze financiële stukken hierbij ter kennisname aan. Deze kunt u tevens downloaden via www.vru.nl, onder de rubriek 'Besluiten en publicaties'. Het jaaroverzicht over 2024 en het overzicht van de zienswijzen op de voorlopige jaarstukken 2024, de ontwerpbegroting 2026 en de geactualiseerde begroting 2025 van de VRU zijn als bijlagen toegevoegd. Voorafgaand aan de toelichting op de hierboven genoemde financiële stukken staan wij eerst stil bij de actuele ontwikkelingen en de toekomstscenario's, die eveneens tijdens de vergadering van het algemeen bestuur op 7 juli 2025 zijn besproken.

Toekomstscenario's

De wereld, Nederland en de regio Utrecht zijn fundamenteel veranderd ten opzichte van 5 jaar geleden. Geopolitieke spanningen, klimaatverandering, maatschappelijke onrust, digitalisering en verstedelijking hebben geleid tot zwaardere, langdurigere en complexere risico's voor de VRU.

Voor de VRU breekt een cruciale periode aan. De opgaven waarvoor wij ons gesteld zien, nemen in aantal risico's, zwaarte en complexiteit toe. Zeker ook omdat onze regio de afgelopen jaren een aanzienlijke groei in het aantal inwoners heeft doorgemaakt en blijft groeien. Onze organisatie wordt steeds vaker langdurig ingezet, met name bij crises, terwijl wettelijke verplichtingen en veiligheidseisen toenemen. Daarnaast staan we voor grote uitdagingen door technologische en maatschappelijke veranderingen, krapte op de arbeidsmarkt, hoge inflatie, lange levertijden voor materieel en nieuwe risico's zoals netcongestie, klimaatverandering, verduurzaming en geopolitieke spanningen.

Deze combinatie van factoren maakt Nederland en dus ook onze regio kwetsbaar bij grootschalige of langdurige crises, zoals bij langdurige stroomuitval, cyberaanvallen, grootschalige natuurbranden of extreem hoog water. De provincie Utrecht, als knooppunt van vitale infrastructuur en als vestigingsplaats van veel overheidsinstanties, kennisinstellingen en grote bedrijven, loopt daarmee verhoogde risico's. Dit vereist intensievere samenwerking met ketenpartners, meer expertise op het gebied van digitale veiligheid en extra investeringen in weerbaarheid. De afnemende beschikbaarheid van cruciale partners als politie en Defensie dwingt

ons tot versterking van onze eigen paraatheid en het verbeteren van onderlinge samenwerking binnen de veiligheidsregio.

De VRU is de grootste veiligheidsregio van Nederland als het gaat om aantal inwoners en vrijwilligers. Wij zijn trots op de sterke lokale betrokkenheid van al onze brandweervrijwilligers en koesteren het huidige stelsel van vrijwilligheid. Wij hechten grote waarde aan onze vrijwilligers, beroepskrachten en het fijnmazige netwerk van brandweerposten. Hiermee is de brandweezorg niet alleen robuust, maar ook efficiënt georganiseerd. Volgens een benchmark van Berenschot behoren onze personeelskosten per inwoner tot de laagste van Nederland. Tegelijkertijd kijken we vooruit: brandweerposten kunnen in de toekomst mogelijk ook fungeren als informatie- en ondersteuningspunten, de zogeheten noodsteunpunten, die als lokale steunpunten voor burgers tijdens crises bijdragen aan een weerbare samenleving.

Grenzen bereikt na 14 jaar bezuinigingen

De afgelopen 14 jaar hebben we regelmatig te maken gehad met bezuinigingen, terwijl onze taken zijn gegroeid en de omgeving steeds complexer is geworden. Bovendien groeit onze organisatie op dit moment niet financieel mee met de toename van het aantal inwoners. Toch hebben we telkens weer oplossingen gevonden binnen de begroting van de VRU om deze bezuinigingen op te vangen, zonder dat de gemeentelijke bijdrage, anders dan de normale indexatie voor loon- en prijsstijgingen, verhoogd hoefde te worden. De afgelopen 14 jaar zijn nieuwe ontwikkelingen en bezuinigingen steeds binnen de bestaande begroting opgevangen. Zo is bijvoorbeeld een structurele bezuiniging van € 1 miljoen vanaf 2024, veroorzaakt door het weggevalen van de opbrengsten uit het openbaar meldsysteem, voor een belangrijk deel gerealiseerd door overhead te verlagen en de topstructuur kleiner te maken. Hierdoor konden aanvullende bezuinigingen op primaire taken worden voorkomen. Daarbij heeft de VRU steeds begrip getoond voor de financiële positie van gemeenten en financieel comfort geboden.

De afbouw van de beroepsbezetting in Utrecht van 184 naar 126 brandweerkrachten – een afname van ruim 30% – staat in schril contrast met de bevolkingsgroei van meer dan 15% in dezelfde periode. Deze trend zet zich voort. Ook op vrijwillige posten is het materieel flink teruggebracht. Daarbij is het onderhoud van voertuigen onvoorspelbaarder en duurder geworden doordat de afschrijftermijn van 20 jaar niet strookt met de technische levensduur van 15 jaar.

De ruimte om op deze manier door te gaan is echter uitgeput. De financiële rek is eruit. Door bezuinigingen en taakuitbreidingen steeds uit de eigen begroting te financieren, is de schuifruimte verdwenen. Nog verder bezuinigen leidt tot merkbare effecten op de uitvoering, zeker omdat we op dit moment niet op orde zijn. We moeten verschillende problemen oplossen om de arbeidsveiligheid van onze medewerkers en vrijwilligers te waarborgen en onze paraatheid voor inwoners te behouden.

Scenario's

De afgelopen periode zijn de toekomstscenario's uitgewerkt om de noodzakelijke investeringen en besparingsopties in kaart te brengen. Deze scenario's vragen om zorgvuldige afwegingen, waarbij gezocht wordt naar een evenwicht tussen financiële houdbaarheid en de borging van wettelijke taken en aanrijtijden. In lijn met de bestuursagenda zijn in eerste instantie de volgende drie scenario's uitgewerkt:

- Op Orde: instandhouding van wettelijke taken en waarborgen veiligheid.
- Op Koers: uitvoering van de vastgestelde bestuursagenda.
- Op Kop: ambitieus toekomstscenario (niet verder uitgewerkt vanwege de financiële situatie van gemeenten).

Daarnaast zijn op verzoek van het bestuur ook het nulsценario en het krimpsценario van -3% uitgewerkt. Tijdens de vergadering van het algemeen bestuur op 7 juli 2025 is beeldvormend gesproken over de scenario's, inclusief de uitkomsten van de uitgevoerde onderzoeken. De besluitvorming over de toekomstscenario's staat gepland voor december 2025 en wordt voorafgegaan door enkele bestuurlijke overlegmomenten. De financiële effecten worden uiteindelijk verwerkt in de (ontwerp)begroting 2027.

Betrokkenheid gemeenteraden

Meerdere gemeenten vragen in hun zienswijzen specifiek aandacht voor de financiële draagkracht van gemeenten en pleiten voor het tijdig betrekken van gemeenteraden bij de besluitvorming. Vanzelfsprekend worden de gemeenteraden nauw betrokken bij het vervolgproces. In de afgelopen periode hebben we voor raadsleden een webinar en een informatiemarkt over de toekomstscenario's georganiseerd. In het najaar zullen we de raadsleden opnieuw informeren via een webinar. Daarnaast komen we graag langs bij de gemeenteraden om een nadere toelichting te geven. Tenslotte krijgen gemeenteraden via de reguliere planning- en controlcyclus de gelegenheid om zienswijzen in te dienen.

Jaarstukken VRU 2024

In de jaarstukken van de VRU 2024 is de financiële verantwoording opgenomen ten opzichte van de geactualiseerde begroting 2024, die op 8 juli 2024 door het algemeen bestuur is vastgesteld. In de vergadering van het algemeen bestuur op 2 december 2024 zijn aanvullende begrotingswijzigingen vastgesteld, die eveneens in de jaarstukken zijn verwerkt. Het jaar 2024 sluit met een positief resultaat voor bestemming van € 7,3 miljoen (circa 5% van de begroting). Dit resultaat is incidenteel van aard en wordt voornamelijk veroorzaakt door de aanvullende werkzaamheden voor de crisishulpverlening (CNO) in 2024, evenals door een eenmalig voordeel voortkomend uit de uitwerking van de CAO 2024/2025.

In de zienswijzen wordt brede steun uitgesproken voor de voorlopige jaarstukken 2024, inclusief de voorgestelde bestemming van het rekeningresultaat. Met uitzondering van een paar gemeenten is er waardering voor het terugstorten van € 4,8 miljoen van het incidentele positieve rekeningresultaat. Het dagelijks bestuur had voorgesteld om dit bedrag te reserveren als overbruggingsmaatregel voor 2026 en 2027, in afwachting van de nadere uitwerking en besluitvorming over de onderwerpen uit de toekomstscenario's. Het algemeen bestuur heeft ervoor gekozen dit voorstel niet over te nemen. Er is wel ingestemd met een storting van € 1,2 miljoen in de algemene reserve voor het verhogen van de weerstandscapaciteit. Daarnaast is een bedrag van € 0,2 miljoen bestemd voor (project)activiteiten voor het versterken van de crisisorganisatie, € 0,7 miljoen voor het programma Veerkracht en € 0,4 miljoen voor de eerste fase van het project Digitale veiligheid.

Begroting VRU 2026 en geactualiseerde begroting VRU 2025

De begroting VRU 2026 is gebaseerd op de vastgestelde ontwerpbegroting VRU 2026 en geactualiseerde begroting VRU 2025, die op 1 april 2025 voor zienswijze is aangeboden aan de deelnemende gemeenten, met een aanvullende correctie op 15 april 2025. Uit de ontvangen zienswijzen blijkt dat een meerderheid van de gemeenten instemt met de ontwerpbegroting 2026 en de geactualiseerde begroting 2025 van de VRU. Een aanzienlijk aantal gemeenten geeft aan geen zienswijze in te dienen, maar benadrukt wel het belang van het in beeld brengen van toekomstscenario's. Daarnaast is er steun voor een gezamenlijke verkenning van de indexeringsystematiek van de VRU en het gemeentefonds evenals voor het versterken van het weerstandsvermogen, gezien de toenemende risico's.

We onderkennen dat meerdere gemeenten financieel onder druk staan en blijven ons inzetten om een stijging van de gemeentelijke bijdrage zoveel mogelijk te beperken, ondanks de grote financiële uitdagingen van de VRU. Ten opzichte van de ontwerpbegroting zijn enkele technische aanpassingen doorgevoerd, die geen invloed hebben op de gemeentelijke bijdrage voor 2025 en 2026. Daarnaast is het verwachte positieve saldo van de overheadvergoeding die wij in 2025 ontvangen in het kader van CNO in mindering gebracht op de gemeentelijke bijdrage voor 2025 (€ 1,2 miljoen). Dit betreft het saldo over de eerste helft van het jaar, waarvan de realisatie nagenoeg zeker is. Voor de tweede helft van het jaar is de financiële prognose nog onzeker, aangezien de duur van de opvang op verschillende locaties nog niet is bepaald en de bijbehorende begroting nog niet definitief is vastgesteld door het COA. De verwachte overheadvergoeding voor CNO over de tweede helft van het jaar is verwerkt als storting in de reserve 'incidentele crisistaken', ten behoeve van de uitvoering van crisistaken waarvoor de financiering op dit moment nog niet volledig is bevestigd. Op het moment dat de financiering vanuit het Rijk voor de gehele periode van 2025-2029 is bevestigd, kan het algemeen bestuur over de inzet van deze middelen een besluit nemen. Wij verwachten dat dit mogelijk is bij de behandeling van de ontwerpbegroting 2027 in het voorjaar van 2026. In de geactualiseerde begroting 2026 wordt de begroting van de crisisprojecten voor 2026 verwerkt.

Rijksbijdrage (BDuR)

In onze begroting was de voorgenomen korting van 10% op de rijksbijdrage (BDuR) opgenomen als risico. Met het vaststellen van de Rijksvoorjaarsnota 2025 heeft het Rijk structureel 10% bezuinigd op de BDuR. De korting op de rijksbijdrage leidt tot een structurele verlaging van € 1,1 miljoen voor de VRU, na verrekening met de eerder gereserveerde stelpost voor loon- en prijsontwikkeling van de rijksbijdrage. De korting is daarom nu met ingang van 2026 structureel verwerkt in de begroting, met een financieel effect op de gemeentelijke bijdrage vanaf 2027. De rijksbijdrage is een algemeen dekkingsmiddel in de begroting van de VRU en mutaties worden verrekend met de gemeentelijke bijdragen. De afgelopen jaren heeft dit steeds geleid tot een voordeel in de gemeentelijke bijdrage. Tegenover de korting op de rijksbijdrage staat geen directe besparing op de kosten, waardoor deze exogene ontwikkeling niet structureel neutraal in de begroting verwerkt kan worden.

Voor het jaar 2026 is ter dekking van deze verhoging een incidentele onttrekking aan de bedrijfsvoeringsreserve (algemene reserve) opgenomen, zodat de gemeentelijke bijdrage voor 2026 gelijk blijft aan die in de ontwerpbegroting. De bedrijfsvoeringsreserve is specifiek voor dit risico opgehoogd via de resultaatbestemming van 2024.

Voor de dekking van de korting vanaf het jaar 2027 betrekken we de recent ontvangen toekenning van de loon- en prijsontwikkeling 2025 van de rijksbijdrage, die momenteel in behandeling is. Een eventueel surplus kan bij de kadernota 2027 worden verrekend met de korting op de rijksbijdrage, waardoor het structurele effect op de gemeentelijke bijdrage wordt verminderd. Vanaf 2027 zal de korting in elk geval tot gevolg hebben dat de gemeentelijke bijdrage structureel moet worden verhoogd. Dit is reeds verwerkt in de meerjarenraming van de begroting. De structurele verhoging van de bijdrage wordt verwerkt in de kadernota 2027, waarbij aanvullende besluitvorming kan plaatsvinden over eventuele maatregelen.

In de Rijksvoorjaarsnota 2025 zijn middelen geoormerkt voor het versterken van de weerbaarheid, waarvan een aanzienlijk deel is bestemd voor de veiligheidsregio's. Begin juni 2025 is een motie aangenomen waarin de regering wordt verzocht zich in te spannen om de korting terug te draaien en dit in relatie te zien met de plannen voor de versterking van de weerbaarheid en nationale veiligheid. Het Rijk moet echter nog besluiten of uit deze middelen ook de reparatie van de korting op de rijksbijdrage kan worden gefinancierd. Als daarvoor wordt gekozen, zal dit worden verwerkt in het financieel kader van de kadernota 2027, met een voordelig effect op de gemeentelijke bijdrage.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,
namens het algemeen bestuur,

J.R. (Jaap) Donker
secretaris